

7. Лебедик Л. В. Теоретичні та методологічні аспекти фахового зростання особистості майбутнього соціального працівника в умовах особистісно-орієнтованого навчання. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (26–27 листопада 2020 року, Бердянський держ. пед. ун-т). Бердянськ, 2020. С. 59–61. URL: http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/12/Materialy_konferentsii_2020.pdf
8. Стрельніков В. Ю. Професійний розвиток майбутнього фахівця як складник його соціальної діяльності у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства: теоретичні та прикладні проблеми*: монографія / С. П. Архипова, Т. М. Десятов, І. І. Кругляк та ін.; за заг. ред. С. П. Архипової. Черкаси: Вид-во ФОП Гордієнко Є. І., 2014. С. 19–46.
9. Lebedyk L. V. 1.15. Structural components and functions of projecting activity of future high school teachers. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School*: monograph / Edit. I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina. – Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. 674 p. P. 155–162. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8840>
10. Lebedyk L. V. Forms of Pedagogical Preparation of Higher School Teachers Within Master's Degree Studies. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J. Paedagogia-Psychologia*. Lublin – Polonia. Vol. XXXII, 1 2019. P. 89–98.

Тихоход Л. О., здобувачка 1-го курсу СО «Магістр»,
факультету хімії, біології і біотехнологій
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна
Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Сучасний світ змінюється та розвивається, вирує у насиченому обсязі інформації, яка має коротку актуальність, тому що оновлюється. У таких інформаційних умовах сучасна людина має пристосовуватися до відповідного ритму,

швидко обробляти, якісно аналізувати, критично оцінювати сьогодення. Вимоги сучасності диктують свої правила, наповнюють реальність інноваціями, які надають широкі можливості у використанні світових ресурсів.

Життя стало частково полегшене завдяки інноваційним можливостям, але парадоксально складним через постійну адаптацію до швидкого темпу розвитку. Людина живе в умовах постійних змін, отож вимоги до неї як особистості набувають нових рис. Опираючись на Державний стандарт базової середньої освіти, який описує ключові компетентності та наскрізні вміння сучасної особистості, можна прослідкувати інноваційність як важливу складову майбутнього суспільства. Перелік основних умінь, закладений в Державний стандарт, базується на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя». Це вказує на актуальність та значимість цієї теми на міжнародному освітньому рівні.

Якість освіти завжди є пріоритетною для будь-якої держави. Сучасне суспільство, яке набуло інформаційно-цифрового характеру, потребує компетентних фахівців, що легко володіють інформаційно-комунікаційними технологіями, застосовуючи їх у своїй практичній діяльності, гнучких до змін та впровадження інновацій, здатних до пошуку та створення шляхів розвитку своєї особистості та середовища існування, яке наповнене інформацією, що постійно збільшується в обсязі та оновлюється.

Впровадження інноваційних технологій у навчальному середовищі є однією з основних граней розвитку середнього навчального закладу та набуття інноваційної компетентності, без якої освітній простір не буде таким високо-ефективним та конкурентоспроможним.

Мета роботи полягає у розкритті умов ефективного управління інноваційними процесами в загальноосвітніх навчальних закладах. Для реалізації мети ставляться такі завдання:

- 1) розкрити сутність і технологію управління інноваційними процесами у загальноосвітньому навчальному закладі;
- 2) визначити фактори впливу на управління і впровадження інноваційних технологій у навчальному середовищі;
- 3) описати технологію управління інноваціями;
- 4) виокремити умови ефективного інноваційного управління.

Об'єктом дослідження є управління процесом впровадження інновацій, а предметом – технологія управління інноваціями у загальноосвітніх навчальних закладах.

Проблематика управління інноваційною діяльністю керівників навчальних закладів стала на сучасному етапі дуже актуальною для дослідження такими

науковцями: М. Поташник, К. Ангеловські, Н. Клокар, В. Паламарчук, К. Роджерс, Л. Даниленко, О. Савченко, Л. Ващенко, В. Афанасьєв, І. Зязюн, Л. Подимова, К. Роджерс, В. Сластьонін та ін.

Розвиток інноваційних процесів в освіті зумовлюється активним розвитком інформаційних технологій, їх впливом на виховання та навчання підростаючого покоління, зміною світогляду та зростанням інтелектуальних здібностей суспільства. Відповідно, і діяльність педагога набуває інноваційного характеру та вимагає ефективного володіння освітніми інноваціями.

Інновація – нововведення, кінцевий продукт інноваційної діяльності.

Педагогічна інновація – це інноваційна ідея конкретного педагога або всього колективу, утілена у певній педагогічній розробці, яка впроваджується у методах, прийомах, засобах, технологіях навчання та виховання з метою покращення та вдосконалення якості знань, умінь та навичок, як кінцевого результату педагогічної діяльності.

Комплекс педагогічних інновацій утворює *освітні інновації*. Велика кількість інновацій у педагогічній діяльності виникає внаслідок впливу на неї інших наук: як-от психологія, інформатика, соціологія, екологія тощо. Тому крім власне педагогічних, до освітніх інновацій належать психолого-педагогічні, інформаційні та інформаційно-технічні, управлінські й інші нововведення, які запозичено до системи освіти з інших сфер суспільного життя. Великий вплив на розвиток педагогіки має впровадження саме інноваційно-цифрових технологій. Адже жоден сучасний учень не уявляє свого життя без гаджета. Звісно, такий тісний контакт сучасної молоді і його прив'язаність до електронно-інформаційних пристроїв несе більше негативний характер, адже знижується здатність до запам'ятовування інформації, яка у свою чергу повинна набувати яскравого та насиченого характеру. Тому постала проблема відсутності мотивації та зацікавленості до навчання, яке вимагало змін методом впровадження інформаційно-цифрових технологій у навчально-виховний процес.

Центральною особою у системі управління інноваційними технологіями у навчальному закладі є його керівник. Саме управлінець повинен проаналізувати, визначити шляхи та стратегію впровадження, змодельовати мету та результат, проконтролювати та скорегувати деталі. Це вимагає від особистості керівника високої обізнаності у сфері інновацій, вміння системно та якісно аналізувати, моделювати майбутні результати, чітко визначати порядок дій, бути ініціативним, підтримувати позитивні ідеї вчителів, які прагнуть вдосконалювати та розвивати навчальну діяльність методом впровадження інновацій. Окрім сучасності поглядів та гнучкості до змін, управлінець повинен володіти навиками системного аналізу та критичністю мислення.

Значну роль у реалізації якісного керівництва нововведеннями відіграє педагогічний колектив та стиль управління керівника. Багато аспектів у впровадженні та апробації інновацій залежить саме від особистостей педагогів і колективу загалом. Шкільний колектив можна поділити на 3 групи:

1. Ініціативні вчителі, які прагнуть змінювати навколишній світ та розвиватися, починаючи із вдосконалення своїх методів та прийомів, впровадження інноваційних технологій у навчальний процес.
2. Змотивовані вчителі, ті, яким потрібні рушійні сили, мотиваційні стимулювання. У них відсутнє бажання до змін, їм комфортно у такому стані, який є на конкретний момент, але за вимогою або мотивацією керівника вони можуть впроваджувати інновації у своє навчальне середовище.
3. Стабільні вчителі, їм категорично не потрібні ніякі зміни, щось нове та інноваційне викликає страх та відторгнення. Зазвичай така позиція у людей із консервативними поглядами та ідеями застарілої системи. Відторгнення інновації може відбуватися через недостатню обізнаність чи брак знань у цій галузі і нерозумінні її значущості. У таких випадках мотивація чи заклик керівника не будуть дієвими.

Тому з'являється потреба у набутті педагогічними працівниками *інноваційної компетентності*, тобто обізнаності і готовності до введення інноваційних технологій у процес навчання та виховання. Це і становить базу для подальшого застосування технології управління інноваційними процесами. Для підвищення рівня інноваційної компетентності колективу керівник повинен створити належні умови. Це можуть бути курси для підвищення комп'ютерної грамотності, семінари з обміну досвіду вчителів-новаторів, майстер-класи, презентації проєктів та інші види методичної діяльності. Саме такий підхід допоможе управлінцю створити фундаментальну базу для подальшої роботи в інноваційній сфері.

Технологія управління інноваціями – сукупність дій суб'єктів управління на учасників інноваційного процесу з метою їх мотивування до створення новачій та впровадження інновацій, результат якого спрямований на практичну цінність для шкільної організації, її вдосконалення, розвитку та конкурентоспроможності.

Якщо технологію управління інноваціями розглядати як сукупність процесів, то вона буде мати таку послідовність:

1. Виявлення проблематики і потреби змін у навчальному процесі.
2. Розробка ідеї та плану її реалізації.
3. Складання кошторису та улагодження фінансової сфери впровадження інновацій.

4. Апробація інновації та регулювання практичних труднощів.

5. Реалізація інноваційної технології у практичній діяльності педагогів.

Науково-методичний супровід є провідною технологією розвитку професіоналізму керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

Завданнями науково-методичного супроводу впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів різних типів інноваційних технологій є:

- забезпечення розвитку інноваційних компетентностей вчителів;
- організація обміну досвідом педагогів-новаторів;
- моніторинг впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів;
- накопичення науково-теоретичного інноваційного матеріалу.

Визначені функції науково-методичного супроводу: навчальна, консультативна, психотерапевтична, адаптаційна та коригувальна.

Етапи технології науково-методичного супроводу [1]:

I етап: пошуковий – керівник навчального закладу обирає тип освітньої практики та характеризує її як педагогічну проблему. На цьому етапі керівник визначає, у чому виникають педагогічні проблеми, які чинники впливають на зниження якості навчання та виховання учнів, впровадження якої інновації допоможе у вирішенні цих запитань;

II етап: *моделювання* – керівник навчального закладу аналізує та моделює результат впровадження інновації. Для цього відбувається теоретичне ознайомлення і дослідження обраної технології. Визначається рівень педагогічної готовності вчителів до запровадження та використання інновації у навчальній практиці. Також увага управлінця зосереджується на визначенні мети, змісту, форм та методів майбутньої освітньої практики;

III етап: *проектувальний* – підготовка керівника до нововведень.

На проєктувальному етапі відбувається розробка проєкту впроваджуваної інновації, розробляються її моделі, етапи та системні складові. Мета цього етапу передбачає моделювання всіх необхідних умов оновлення освітньої практики та вживання заходів щодо забезпечення цих умов;

IV етап: *упровадження* – відбувається практичне впровадження технології. Мета етапу – випробовування та визначення реальної результативності нової освітньої практики. На цьому етапі керівник має змогу оцінити її актуальні переваги та недоліки, адаптованість до освітнього середовища та складність методики виконання;

V етап: *рефлексія* – визначення результативності своєї діяльності. Мета етапу – зіставити цілі з результативністю їх втілення в системі школи. Саме

на цьому етапі керівник може побачити реальні кінцеві результати, якість та дієвість обраної практики. Важливою ознакою є самоаналіз власної діяльності керівника, адже це є передумовою мотивації для подальшого розвитку професіоналізму, самоосвіти важливим проявом професійної самосвідомості.

У процесі дослідження можна виділити такі основні умови ефективного управління інноваційними процесами у загальноосвітньому навчальному закладі:

- *інноваційна компетентність* керівника та колективу навчального закладу.

Виявлення проблематики застарілих методів навчання, прагнення до розвитку та вдосконалення, розуміння цілей реалізації інноваційних технологій навчання, готовність діяти та впроваджувати зміни, які є необхідними для розвитку шкільної організації.

- *Економічна готовність закладу освіти.*

Впровадження деяких інновацій потребує належного освітнього простору, який у своє чергу вимагає фінансових затрат. Сучасний етап розвитку комунікацій та інформаційно-цифрових технологій розкриває великі можливості для додаткового фінансування закладу освіти. Це можуть бути платні освітні послуги, платформи для втілення проєктів доброчинців, які готові здійснювати фінансування розвитку освіти.

На сучасному етапі реформування освіти важливу роль відіграє впровадження інноваційних процесів. Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Адже відбуваються інтеграційні процеси, які не можна було об'єднувати в межах класичної системи освіти: навчання, працевлаштування, кар'єрне зростання, безперервна освіта. Управління інноваційною діяльністю – складний та багатокомпонентний процес, який вимагає серйозного науково-методичного підходу до його реалізації. Впроваджуючи інноваційні технології, управлінець опирається на дотримання принципів, функцій та технологій навчання, внаслідок застосування яких забезпечується постійний розвиток навчального загальноосвітнього закладу.

Отже, дослідження проблем успішного управління інноваційними процесами у закладах середньої освіти дали змогу виявити чинники впливу та умови успішного впровадження інновацій у навчальний процес. Насамперед – це створення умов для впровадження такої діяльності, розвиток інноваційної компетентності педагогів та технічне забезпечення освітнього середовища.

Безперечно, проблематику управління інноваціями будуть досліджувати та вирішувати науковці та практики, як на теперішньому етапі розвитку суспільства, так і у майбутньому, адже світ перебуває у процесі активного розвитку та змін, які призводять до вдосконалення якості життя людства як глобальної спільноти.

Список використаних джерел

1. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Планета-принт, 2016. 197 с.
2. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монограф. Київ: Тираж, 2005. 380 с.
3. Дичківська І. Д. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Академ-видав, 2004. 352 с.

Троян А. В., здобувачка 1-го курсу СО «Магістр»,
філологічного факультету,
спеціальності 035 «Філологія»

*Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна*

*Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна*

ТИПОВІ ПОМИЛКИ ВИКЛАДАЧА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ

Одним із важливих завдань сучасного викладача є усвідомлення, яким має бути результат освіти та підбір для своєї діяльності таких технологій, засобів, методів навчання, форм організації навчальної діяльності студентів, які будуть ефективними у досягненні найвищого результату.

Розмаїття форм і методів організації навчального процесу, застосування інноваційних освітніх технологій у вищій школі, пошуки альтернативних шляхів передачі знань не змогли вплинути на фундаментальність лекційно-семінарської форми організації занять, що в абсолютній більшості вишів залишається провідною. Сама назва говорить про те, що одним із базових компонентів є лекція [3, с. 1].

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні основи лекційно-семінарської системи сформульовано у працях П. Ерднієва, О. Єгорова, П. Ібрагімова, А. Новікова, В. Сластьоніна, Л. Величко, М. Гузик, О. Зайцева, Г. Чорнобельської, Л. М. Калашнікова, О. А. Жерновникова та ін. З огляду на велику зацікавленість цією темою постає питання виокремлення типових помилок викладача під час проведення лекції.

Попри те, що ця проблематика вивчалася і досліджувалася багатьма вченими, вона не втратила своєї актуальності й до нашого часу, оскільки її складність не дозволила дослідникам цю проблему вичерпати сповна.